

Mark- och miljööverdomstolen

Boverket

**Remiss av Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om
certifierade byggprojekteringsföretag**
(Boverkets dnr 126/2023)

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, har, utifrån de utgångspunkter som domstolen har att beakta, följande synpunkter på det remitterade förslaget.

Mark- och miljööverdomstolen noterar inledningsvis att det remitterade förslaget innehåller föreskrifter och allmänna råd om certifiering av ett sådant certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och om vilka byggnader som ska omfattas av 9 kap. 32 b och 32 c §§ och 10 kap. 25 a § PBL. Nämnda bestämmelser, liksom ytterligare bestämmelser i PBL, infördes genom antagandet av regeringens proposition 2021/22:212 *Certifierade byggprojekteringsföretag – en mer förutsägbar byggprocess*. Lagförslagen som behandlades i propositionen hade dessförinnan inte remitterats till Mark- och miljööverdomstolen, varför domstolen inte har haft möjlighet att lämna synpunkter i det tidigare lagstiftningsärendet.

Det nu remitterade förslaget avser tillämpningsföreskrifter till de genom ovan nämnda proposition införda bestämmelserna i PBL. De aktuella bestämmelserna i PBL innebär bl.a. att en byggnadsnämnd, om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts, inte ska göra någon bedömning av om utformningskraven i fråga om byggnadens ändamålsenlighet och tillgänglighet är uppfyllda. Nämnden kan alltså inte avslå en ansökan om bygglov eller neka ett startbesked på den grunden (jfr 9 kap. 32 c § och 10 kap. 25 a § PBL). Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att konsekvenserna för mark- och miljödomstolarna, liksom för enskilda, beskrivs mycket kortfattat i propositionen och att varken det nu remitterade förslaget eller propositionen innehåller någon närmare analys av domstolarnas tillämpning vid överprövning av lov- och tillsynsärenden i de fall

där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts. Det saknas också en närmare analys beträffande enskildas, t.ex. närboendes, tillgång till rättsmedel i de fall där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts. Sådana analyser hade enligt domstolen varit önskvärda för att kunna närmare bedöma de föreslagna föreskrifterna och dess konsekvenser samt om dessa mål kan hanteras inom ramen för befintliga anslag.

Enligt vad regeringen anför i propositionen (se a. prop. s. 30) bör systemet med certifierade byggprojekteringsföretag och dess konsekvenser utvärderas när det finns praktiska erfarenheter av systemets tillämpning. Detta bl.a. mot bakgrund av det som några remissinstanser anført om kommunernas möjligheter att utöva tillsyn. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i denna hållning. Mot den bakgrunden och utifrån de synpunkter som domstolen ovan framfört om avsaknaden av närmare överväganden i fråga om domstolarnas överprövning av lov- och tillsynsärenden, liksom i fråga om tillgången till rättsmedel för enskilda, anser domstolen att de nu presenterade förslagen i vissa avseenden går för långt i detta skede, innan någon utvärdering av systemet har låtit sig göras.

Enligt domstolen kan det ifrågasättas om det är lämpligt att i ett inledande skede låta byggnader som, förutom bostäder, även innehåller lokaler ingå i systemet med certifierade byggprojekteringsföretag (jfr 5 § i föreskriftsförslaget).

Byggnader som innehåller både bostäder och lokaler kan medföra större risk för att enskilda, t.ex. närboende, påverkas om utformnings- och egenskapskraven inte efterlevs. Systemet bör därför inte omfatta lokaler förrän dess tillämpning och konsekvenser har utvärderats närmare. Det kan då även finnas skäl att överväga om användningen av lokalerna bör begränsas till att endast avse *icke störande verksamheter*.

I detta sammanhang bör det ytterligare övervägas vilken möjlighet det finns att hantera risken för olämpliga kombinationer av verksamheter och bostäder i de fall detaljplanen möjliggör en flexibel användning, exempelvis med den vanligt förekommande kombinationen av användningarna Centrum och Bostäder. Inom ramen för sådana planer medges kombinationer av användningar som i praktiken kan vara olämpliga, exempelvis om bostäder samlokaliseras med en nattklubb, en

biograf eller liknande störande verksamhet. När byggnadsnämnden inte längre ska pröva om byggnaden är lämpligt utformad för sitt ändamål kan det bli svårt för nämnden att förhindra olämpliga kombinationer, om föreskrifterna även omfattar lokaler som innehåller verksamheter som är störande för närboende eller annan störningskänslig verksamhet. Enligt Mark- och miljööverdomstolen utgör även denna omständighet ett skäl att begränsa vilka verksamheter som ska omfattas av systemet med certifierade byggprojekteringsföretag.

Domstolen anser även att 6 § i föreskriftsförslaget går för långt i detta skede, innan det finns några erfarenheter från det nya systemet. Enligt den föreslagna bestämmelsen får bestämmelserna om certifierade byggprojekteringsföretag inte tillämpas på byggnader med mycket stort skyddsbehov med avseende på säkerhet i händelse av brand. Enligt det föreslagna allmänna rådet handlar det i praktiken om byggnader i byggnadsklass Br0 enligt avsnitt 5:22 i Boverkets byggregler (BFS 2011:6). Mark- och miljööverdomstolen anser att försiktighetsprincipen talar för att byggnadsnämnden bör göra en fullständig prövning även av många byggnader i klass Br1, dvs. byggnader med stort skyddsbehov.

Det finns avslutningsvis anledning att erinra om att bestämmelserna om certifierade byggprojekteringsföretag i PBL syftar till att öka förutsägbarheten och effektiviteten i byggprocessen och att underlätta repeterbara processer (se a. prop. s. 1). Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning kan bestämmelserna förväntas få störst betydelse vid projektering och byggande av småhus och flerbostadshus. Att föreskrifternas räckvidd begränsas på det sätt som Mark- och miljööverdomstolen nu föreslår bör därmed endast få liten betydelse för effektiviteten i systemet, samtidigt som avgränsningarna begränsar risken att reformen leder till svårlösta tillsynsärenden för byggnadsnämnderna.

I handläggningen av ärendet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsrådet Hanna Blomberg och tekniska rådet Johan Hjalmarsson.

Föredragande har varit Jennifer Jarebro.

Ylva Osvald

Jennifer Jarebro